

POKKER ZOLTÁN PÉTER*

Gondolatok a jogos védelemről a magyar büntetőjogban

Életünk során gyakran tapasztaljuk, hogy vannak a mindennapi életnek olyan területei, amelyekről sokan azt gondolják, hogy értenek vagy érteni vélnek. A jog tipikusan egy ilyen terület. A hétköznapi beszélgetések, vagy a közösségi média olvasása során tapasztalható, hogy adott – egyebekben a joghoz erősen kötődő – kérdésekben sokaknak van határozott álláspontja, mely álláspontot azzal a belülről fakadó vélelemmel oszt meg, mintha az adott témának szakértője lenne. A büntetőjog kapcsán véleményem szerint – annak sokszor erkölcsi értéket hordozó tartalma miatt – a fenti állítás hatványozottan igaz. Az előzőekre tekintettel úgy vélem, hogy az általános feladatán túl a jogászságnak kötelezettsége, hogy a helyes értékítélet kialakítása érdekében egyfajta módon edukáljon.

Jelen munka aktualitását az adja, hogy a jogos védelem, mint a büntetethetőségi akadályok rendszerében elhelyezkedő jogintézmény,¹ számos olyan félreértésre ad okot a társadalom tagjai, de még a mindennapi jogalkalmazók között, aminek az elkövető büntetethetősége kapcsán kiemelt jelentősége van; jelesül, hogy konkrét esetben az elkövető jogos védelmi helyzetben volt-e vagy sem.

1. A jogos védelem története

Íratlan szabály, hogy egy jogintézmény elemzése során a jogintézmény valódi küldetésstartalmának megismerése érdekében szükség van a történeti kialakulás ismertetésére is. A római jog önmagában mindig kiváló alapot ad egy-egy ilyen történeti elemzés megkezdésére, ugyanis a római jogi gondolkodás, ideértve mind a praktikumot, mind a filozófiai gondolkodást, a legmagasabb szintű jogi munkát eredményezte.²

Orosz P. Gábor a „Jogos védelem és végszükség, mint a jogellenesség kizáró okai a római jogban és napjainkban” című munkájában olyan párhuzamokat mutat be az ókori római jogi szabályozás és a mai jogos védelem szabályozása között,

amelyek a témát elemző számára hihetetlenül hatnak.³

Kétségtelen, hogy a fenti munkában kiemelt római remek jogászok gondolkodása során a jogos védelem mint jogintézmény – konkrétan magában – nem került kimondásra, azonban a praktikus jogi gondolkodás által vezetett jogellenességet kizáró okként említett esetek a mai jogos védelem fogalmi elemeinek egyértelműen megfeleltethetők.⁴

A magyar jogban a Csemegi-kódex már egyértelműen tartalmazza a jogos védelem jogintézményét. Az 1878. évi V. törvénycikk 79. §-a az alábbiak szerint rendelkezik erről: „*akár a megtámadottnak, akár másnak, személye vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan, és közvetlen megtámadásának elhárítása szükséges*”.⁵ Megfigyelhető, hogy a fenti szabályozás – kizárólag a jogos védelem alapesetét tekintve – a maitól annyiban tér el jelentősen, hogy a jogos védelmi helyzet fennállását személyhez vagy vagyonhoz köti, míg a közérdeket nem érinti.⁶

Kétségtelen, hogy a Csemegi-kódexben bár nem mondja ki, de az abban foglalt szabályozásból fakad, hogy a jogos védelmi helyzet nemcsak a sérelmet szenvedő (sértett), hanem más személy részéről is fennállhat. A kódexet követő 1950. évi II. törvény (Bát.) II. – a büntetethetőség elnevezésű – fejezete 15. §-ának (1) bekezdésében tárgyalja a jogos védelem intézményét 15. § (1) bek. „*A jogtalan támadást vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetést – akár a köz ellen, akár egyesek személye vagy javai ellen irányul – a megtámadott vagy bárki más elháríthatja. Az elhárításhoz szükséges cselekmény – jogos védelem – nem büntetendő.*”⁷ A hivatkozott jogszabályhely a kódexben foglaltakhoz képest két újdonságot tartalmaz.

- A jogos védelmi helyzet nem kizárólag a sértett tekintetében áll fenn: „...a megtámadott vagy bárki más...” fordulat.
- A közérdeket beemeli a jogos védelem által védendő értékek mellé.

Álláspontom szerint a fentebb írottak alapján a Bát. legjelentősebb újítása az utóbbi felsorolt közérdek védelmének beemelése volt. Ennek okát abban látom, hogy egy szabályozás megalkotása akkor igazán szerencsés, ha az a szabályozni kívánt élethelyzetekre a kívánt célt elérve megfeleltethető. Kiemelten igaz ez azon jogintézményekre, amelyek adott esetben a bűnösség, illetve büntetethetőség kérdéséről rendelkeznek.

³ OROSZ P. GÁBOR: *Jogos védelem és végszükség, mint a jogellenesség kizáró okai a római jogban és napjainkban*.

⁴ Uo.

⁵ 1878. évi V. törvénycikk 79. §, PALLAGI ANIKÓ: *A jogos védelem szabályozásának változásai büntetőpolitikai szempontból*, *Belügyi Szemle*, 2015/2. 131. o.

⁶ 2012. évi C. törvény 22. § (1) bek.: „Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai, vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.”

⁷ 1950. évi II. törvény: *A büntetőtörvénykönyv általános részéről*.

* PhD-hallgató, PTE ÁJK.

¹ 2012. évi C. törvény IV. fejezet

² URL: <https://u-szeged.hu/oktatas/2008-oktober-1-szerda-18/okori-romai-jog-mint-letoltés-ideje: 2022. december 13.>

Kétségtelen azonban, hogy a szabályozás adós maradt a kitérés kötelezettség, illetve a védekező arányos fellépésének meghatározásával, így a jogintézmény valós mindennapi tartalmát a Legfelsőbb Bíróság Elvi Tanácsának határozata adta meg.⁸

A Btá.-t követő 1961. év V. törvény 25. §-a a jogos védelemtől az alábbiak szerint rendelkezik:

- (1) „Nem büntethető, aki a cselekményt jogos védelemben követte el.
- (2) Jogos védelemben az cselekszik, akinek a cselekménye a közérdek vagy a saját, illetőleg mások személye vagy javai ellen intézett vagy azokat közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.”⁹

A hivatkozott törvény szabályozása a korábbiaktól abban a tekintetben tér el, hogy a jogos védelem tartalmát külön bekezdésben adja meg. Lényegi tartalmi elemei álláspontom szerint változatlanok. A törvény újításaként – nívumként – érthető az említett rendszerezés mellett, hogy a (3) bekezdésben rendelkezik a túllépés esetéről,¹⁰ mely kétségtelenül forradalmi a korábbi törvényhez képest.

A jogos védelem kérdését, annak jogi megítélését a 2009. évi LXXX. törvény módosította, hiszen az 1978. évi IV. törvény a korábbi 1961. évi V. törvény rendelkezéseit követte.¹¹

A jogos védelem intézménynek 2009. évi LXXX. törvényben foglalt módosítását a kitérés kötelezettség és arányossági követelmények kapcsán felmerült, sok esetben alkotmányossági aggályok indokolták.¹²

2. A jogos védelem szabályozása a hatályos jogban

A 2012. évi C. törvény szabályozása a jogos védelem jogintézményét a korábbiaktól eltérő módon szabályozza. A törvény a jogos védelem címen belül a 21. §-sal az úgynevezett „megelőző jogos védelmet” szabályozza azaz, „Nem büntetendő annak a cselekménye, aki a saját, illetve a mások személye vagy javai elleni jogtalan támadás megelőzése céljából telepített, az élet kioltására nem alkalmas védelmi eszközzel a jogtalan támadónak sérelmet okoz, feltéve, hogy a védekező mindent megtett, ami az adott helyzetben elvárható annak érdekében, hogy az általa telepített védelmi eszköz ne okozzon sérelmet.”¹³ A megelőző jogos védelem kapcsán a törvény elvárásokat támaszt a „védekezővel”, azaz a vélt jogos védelmi helyzetben lévővel szemben. A korábban megfigyelt és jogos védelmi helyzet meglétéhez szükséges feltételek, jelesül: a saját vagy mások személye, illetve javai ellen intézett támadás a megelőző jogos védelemnél is megjelenik azzal, hogy ezek megelőzése céljából lehet gyakorolni a nevesített büntetendőséget kizáró jogot.¹⁴

A fent leírt feltételek mellett szükséges, hogy az élet kioltá-

sára ne legyen alkalmas a „védekezés” céljából telepített eszköz, illetve, hogy a „védekező” tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a telepített eszköz ne okozzon sérelmet.¹⁵

A megelőző jogos védelem kapcsolatban azt gondolom, hogy kritikák fogalmazhatók meg. Kétségtelen, hogy jogtechnikai és jogalkotási kérdés – sem mint gyakorlati –, azonban mégsem lehet eltekinteni attól, hogy megítélésem szerint a hatályos Btk.-ban logikusabb lett volna a hagyományos értelemben vett jogos védelmi helyzetet szabályozni korábban és csak azt követően a megelőző jogos védelmet. Ennek oka talán az lehet, hogy a jogos védelem értelmezésének hagyománya van – egyfajta történelmi, történeti értelmezés tekintetében – ideértve azt, hogy a Csemegi-kódexben is már a fentebb tárgyaltaknak megfelelően szabályozásra került, illetve, hogy egyfajta jogfolytonosság figyelhető meg a jogos védelem mint büntetendőséget kizáró jogintézmény szabályozása és alkalmazása kapcsán. Így tehát úgy gondolom, hogy a „hagyományos” jogos védelem adja meg a megelőző jogos védelem elemeinek tartalmát is, így logikusabbnak hatott volna, ha az időben már korábban szabályozásra került jogintézmény a törvényben is előbb kerül elhelyezésre.

A második kritika már konkrétan a megfogalmazásra és az alkalmazhatóságra irányul. A törvény szövege alapján a védekező eszköz nem lehet olyan, amely az élet kioltására alkalmas. Csatlakozom azon álláspontokhoz, mely szerint ez a megfogalmazás aggályos.¹⁶ Azt hiszem, köztudomású, hogy adott körülmények között, kis túlzással minden eszköz lehet az élet kioltására alkalmas, éppen ezért hat a fenti megfogalmazás „gumiszabálynak”, hiszen a jogalkalmazóra bízta, hogy mit tekint az élet kioltására alkalmas eszköznek – és ezzel elveti a jogos védelem ezen esetének alkalmazhatóságát – és mit nem. Ugyanez igaz arra, hogy mi az, ami adott helyzetben elvárható annak érdekében, hogy a védelmi eszköz ne okozzon sérelmet.

A hagyományos értelemben vett jogos védelem kérdésével a Btk. 22. § (1) bekezdése foglalkozik. Eszerint „Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlen fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges”¹⁷

A korábbiakhoz képest a törvényszöveg tartalma nem változott, tartalmazza a saját vagy mások személye ellen intézett támadás elháríthatóságát, a javak ellen intézett támadás elháríthatóságát, illetőleg ugyanez igaz a közérdek ellen intézett támadásra is.

A jogtudomány elemzése során számos példát találhatunk arra, hogy kutatás tárgyát képezte az, hogy mi lehet az elhárítás mértéke. A hatályos Btk. legnagyobb újítása meglátásom szerint kétségtelenül az, hogy meghatározza az ún. szituációs jogos védelem eseteit, azaz a 22. § (2) bekezdése alapján „A jogtalan támadást úgy kell tekinteni, mintha az a védekező életének kioltására is irányult volna, ha

- a) azt személy ellen
- aa) éjjel,
- ab) fegyveresen,
- ac) felfegyverkezve vagy csoportosan követik el,
- b) az a lakásba

⁸ PALLAGI i. m. 133. o.

⁹ 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről 25. § (1)–(2) bek.

¹⁰ Uo. (3) bek.

¹¹ PALLAGI i. m. 134. o.

¹² Uo. 136. o.

¹³ 2012. évi C. törvény 21. §.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Uo.

¹⁶ GAL Andor: A jogos védelem teologikus megközelítésben 136. o.

¹⁷ 2012. évi C. törvény 22.§ (1) bek.

- ba) éjjel
bb) fegyveresen
bc) felfegyverkezve vagy
bd) csoportosan

történő jogtalan behatolás vagy

c) az a lakáshoz tartozó bekerített helyre fegyveresen történő jogtalan behatolás.¹⁸ E szituációs jogos védelem fennállása esetén nem szükséges vizsgálni, hogy a támadás milyen mértékű volt,¹⁹ vagy hogy az elhárításhoz képest milyen arányú sérelemokozás történt a „védekező” részéről, hiszen a szituációs elemek meglétéből arra lehet következtetni, hogy a támadó célja a védekező életének kioltása, így ezzel egyértelműen az sem aránytalan, ha a védekező a támadó életét kioltja.

A szabályozásban említett szituációs elemek magyarázatát az „éjjel” meghatározás kivételével a Btk.-ban foglalt rendelkezések adják. A „fegyveresen, felfegyverkezve” módzatok jelentése az ún. Záró rész fejezet értelmező rendelkezéseinek 5. és 6. pontjaiban található meg. Jelesül az 5. pont szerint:

„fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki

- a) működőképes löfegyvert,
b) robbanóanyagot,
c) robbantószeret,
d) robbanóanyag, vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket

tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)–d) pontban meghatározottak utánzatával követi el.”²⁰ Míg a 6. pont szerint: „felfegyverkezve követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál.”²¹

A csoportosság tekintetében szintén az értelmező rendelkezésekben foglaltak adják meg a jelentését, azaz, „csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy részt vesz.”²²

A fentiekben nevesített szituációs elemek magyarázatának kiterjedt jogirodalma van, akár Btk.-hoz fűzött kommentárokban, akár jogi kutatásokban. Az éjjel fogalmát azonban maga a törvény explicite nem szabályozza és nem írja körül. Az éjjel mint napszak, illetve az ahhoz fűződő tulajdonságok kapcsán az éjjel időpontját a bírósági gyakorlat határozza meg – álláspontom szerint tekintve annak objektivitását – kielégítő módon.²³ Az kétségtelen, hogy a jogalkalmazás a – fentieknek megfelelően – az éjszaka fogalmát nem vitatja, azonban az éjszakához, mint szituációs elemhez fűzött – arányossági – következménnyel kapcsolatban megfogalmazhatóak kritikák. Pallagi Anikó több helyen említett munkájában az éjjel mint szituációs elem kapcsán hivatkozik Bárándy Gergely és Bárándy Alíz munkájára, akik szerint adott keretek között a bírói értékelés körébe kell vonni a szituációs elem élet kioltására történő megfeleltetését.²⁴

A jogos védelem kapcsán a másik állandó kérdés a korábban említett arányosság, aránytalanság. A korábban hivatkozott 2009. évi LXXX. törvény ennek kapcsán már lényeges megállapításokat tesz,²⁵ azaz amennyiben a védekező ijedségből vagy menthető felindulásból túllépi az arányosság – egyebekben törvényszövegben kimondatlan – követelményét, nem lesz büntethető.²⁶

Az arányosság kérdését a 22. § (3) bekezdése szabályozza, azaz „Nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértéket ijedségből vagy menthető felindulásból lépi túl.”²⁷

A megelőző jogos védelemnél felvetett probléma, mely szerint a jogalkotó által tett megfogalmazás ún. gumiszabály, véleményem szerint itt is értelmezést nyer. A jogalkotó túl nagy értelmezési teret nyit meg a jogalkalmazó számára azzal, hogy nem határozza meg, hogy mit ért ijedségen, illetve menthető felinduláson. Álláspontom szerint az ijedség minden közvetlen támadás bekövetkezése esetén fennáll, hiszen aki nem készül fel a jogtalan támadásra, egy számára váratlan és ösztönösen kialakult ijedt állapotba kerül, ahol reakciót nem valószínű, hogy képes tudatosan kontroll alatt tartani. Ezzel ellentétben, ha valaki arra felkészül, könnyedén a kölcsönös kihívás elfogadásának mezejére tévedhet, amelyre már a jogos védelmi helyzet nem vonatkozik.

A jogos védelem törvényi szabályozása kapcsán a törvény egy további lényeges körülményt vizsgál, amely nem más, mint a Btk. 22. § (4) bekezdésében szabályozott kitérés, pontosabban ki nem térési kötelezettség, azzal, hogy „A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől”. A jogszabályi hely értelmezése egyértelmű, a védekező nem köteles arra, hogy elmeneküljön, de legalábbis aktív vagy passzív elhárító magatartást tanúsítson. A jogintézmény történeti elemzése során megfigyelhető, hogy a kitérés kötelezettség külön utat járt be. Míg a Csemegi-kódex nem ír elő kitérés kötelezettséget, addig a szocialista rendszerben készült 15. számú irányelv már kötelezettséget ír elő a büntetőjogilag közömbös védekezési mód megválasztására.²⁸ Az ezeket követő jogszabályok és felsőbb bírósági döntések,²⁹ gyakorlatilag tartalmukkal helyezték hatályon kívül a 15. számú irányelvet és a kitérés kötelezettséget már a legszűkebb körben sem írták elő, véleményem szerint helyesen. Ezen tények tükrében a történeti elemzés során az figyelhető meg, hogy míg a jogos védelem önmagában fejlődő tendenciát mutatott, addig a kitérés kötelezettség mint a jogintézmény egy igen lényeges eleme – egy jelentősebb időre – megtorpant a fejlődés útján.

A jogos védelmi helyzet kapcsán azt gondolom, hogy nem lehet említés nélkül hagyni a rágalmozás és becsületsértés bűncselekmények megítélését. Az említett bűncselekmények – a tetteges becsületsértés esetét ide nem értve – verbálisan

¹⁸ Uo. (2) bek.

¹⁹ Interjú dr. Kónya Istvánnal URL: <https://birosag.hu/hirek/kategoria/magazin/jogtalan-tamado-azt-kockaztatja-hogy-vedekezes-folytan-o-lesz-az-aki-letoltels-ideje: 2022. december 4. 14:07>.

²⁰ 2012. évi C. törvény Értelmező rendelkezések 5. pont.

²¹ Uo. 6. pont.

²² Uo. 3. pont.

²³ BH 1982.320, BH 1983.347

²⁴ PALLAGI i. m. 144. o., illetve, Bárándy Gergely – Bárándy Alíz: Gondolatok az új büntető törvénykönyv elvi jelentőségű rendelkezéseiről, *Belügyi Szemle*, 2013/3., 7.o.

²⁵ Uo.

²⁶ Lásd bővebben: Belovics Ervin: A büntethetőségi akadályok, *Jogtudományi Közlemény*, 2014/12. szám 549–552.o.

²⁷ 2012. évi C. törvény 22. § (3) bek.

²⁸ PALLAGI i. m. 135.o.

²⁹ 2009. évi LXXX törvény, illetve 2012. évi C. törvény, 3/2013. BJE határozat a Legfelsőbb Bíróságnak az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 15. számú Irányelve újjáalakításának tárgyában, 4/2013. BJE határozat, a Legfelsőbb Bíróságnak az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 15. számú Irányelve III. részének helyébe lépő jogegységi határozat tárgyában.

kerülnek kifejtésre. Ennek kapcsán több jogi probléma merülhet fel.

1. Jogos védelmi helyzetbe kerül-e az, aki rágalmazás vagy verbálisan megvalósított becsületsértés sértettje lesz?
2. A fenti cselekmények egymozzanatos volta megalapozza-e a jogos védelmi helyzetet?

A fenti kérdésekre igen nehéz a választ megadni. Mindekelőtt értékelni kell, hogy tekinthető-e támadásnak a rágalmazás és becsületsértés alapjául szolgáló, hétköznapi szóhasználatból élve sértegetés. Ezzel kapcsolatban arra a megállapításra jutottam, hogy vizsgálni kell, hogy a jogos védelem mint jogintézmény alapvetően milyen értékeket véd. A jogos védelem álláspontom szerint a jogalkotó által az ember mint lény ösztöneiből fakadó „ösi védekezési ösztönt” kívánja, akként értékelni, hogy az ebből fakadó jogsértést kivonja a büntetőjogi felelősségre vonhatóság alól (?!). Kétségtelen, hogy az említett ösztönszerű védekezés kialakulásakor még bizonyosan nem voltak ismertek a védendő, minden embert egyenlően megillető és egyben védendő alapjogok, azonban lényegét tekintve a jogos védelem esetében, valamilyen alapjogot ért támadás elhárítását, megakadályozását értjük fizikai erővel – jogellenes magatartással. A becsületsértés és rágalmazás esetén, tekintettel az elkövetésük során felmerülő jogi tárgyat érintő sértéssel, azt gondolom, hogy fennáll alapjogot sértő, közvetlen veszélyeztető állapot, amelyet meg lehet, meg kell védeni, egyben a jogellenes magatartást meg kell szüntetni. Ebből kiindulva, álláspontom szerint rágalmazás és becsületsértés esetén is fennáll a sértett részéről a jogos védelem lehetősége. Azt azonban mindenképpen hozzá kell tenni ehhez, hogy amennyiben a joggyakorlat ezt az álláspontot elfogadná, úgy kiemelten kell vizsgálni a jogos védelemmel alkalmazott magatartás arányosságát a jogos védelemben lévő sérelmére elkövetett bűncselekmény és az alkalmazott jogos védelmi magatartás viszonyában.

Az említett bűncselekmények ún. egymozzanatos volta kapcsán Belovics Ervin álláspontját osztom, mely szerint ebben az esetben nem fejthető ki jogos védelmi magatartás, azaz ebben az esetben a sértett nem kerül jogos védelmi helyzetbe.³⁰ Ebben az esetben mondhatjuk, hogy azért nem kerül a sértett jogos védelmi helyzetbe, hiszen a sértegetéssel kifejtett támadás abban a pillanatban szűnik meg, ahogy az elkövető a sértést elmondja, megvalósítja. Így a támadás, olyan gyorsan szűnik meg, hogy a sértett mindennemű magatartása már

túlhaladna azon fordulatot, mely szerint „...támadás elhárításához szükséges”, azaz a sértett magatartása tekintettel arra, hogy a támadás már lezárult, semmiképp sem lehet elhárító jellegű, kizárólag megtorló jelleget ölthet. Ebből következik az, hogy jogos védelmi helyzet akkor állhat fenn, ha a rágalmazás vagy becsületsértés bűncselekményeit megalapozó sértő, sértegető magatartás időben hosszabb, elnyúlóbb jellegű, folyamatos.³¹

Összegzés

Meglátásom szerint a büntethetőségi akadályok rendszeréből a jogos védelem és a jelen munka tartalmát nem képező vég-szükség az a két jogintézmény, amely a hatásukat tekintve a társadalomban – észelve egy-egy bírói döntést – komoly visszhangokat vált ki. Ez a két jogintézmény adhat alapot jelentősebb tévedésekre a mindennapi jogot nem ismerő ember számára a jog helyes értelmezése és alkalmazás terén. Úgy gondolom, hogy jelen munkámban írottak bemutatják a jogos védelem jogi szabályozását azon gondolatosság mellett, hogy bár kétségtelen, hogy a jogos védelem tartalma, értelmezése egy alaposan kidolgozott szabálynak tekinthető, azonban számos helyen a jogalkalmazó, így különösen az ügyben egyedüli döntési lehetőséggel rendelkező bíró megítélésére van bízva a jogintézmény alkalmazásának megállapíthatósága vagy éppen elvetése. Véleményem szerint jelen munka során a történeti szabályozás bemutatásával és kritikai megjegyzéseivel a jelenleg hatályos szabályok elemzésével megérhető a jogos védelem valódi tartalma és talán a nem jogász jogalkalmazó is kellő óvatossággal tudja kezelni a jogos védelem intézményét.

A jogos védelem kapcsán azt gondolom, hogy a jogalkalmazó akkor jár el helyesen, ha a törvényt nem kizárólag nyelvtani, hanem történeti és teologikus értelmezéssel elemzi. Ennek kapcsán kívánom megjegyezni, hogy jelen munka elkészítése során mind Pallagi Anikó A jogos védelem szabályozásának változásai büntetőpolitikai szempontból című, mind Gál Andor A jogos védelem teleologikus megközelítésben című műve olyan alapként szolgáltak, amely álláspontom szerint minden, a dolgozat témáját adó jogintézménnyel foglalkozó személy, illetve jogalkalmazó számára zsinórmértékként kell szolgálgjon.

³⁰ BELOVICS Ervin: *A büntetendőséget kizáró okok* 92. o. HVG-ORAC Budapest, 2009.

³¹ Megj.: Az eljáró hatóságoknak minden ilyen esetben körültekintően kell vizsgálni a körülményeket arra figyelemmel, hogy az elkövető magatartása mire utal a folytonosság, illetve az időben elhúzódás viszonyában.